

konného oprávnění a za podmínek zákonem stanovených jednotlivě určena, pokládati za povinnost veřejnoprávní, uloženou ve své podstatě zákonem; na tom nemění nic ta okolnost, že byl její rozsah v konkrétním případě určen příslušnými úřady, pokud se tak stalo v mezích uvedeného obecného zákonného oprávnění. Splnění této posléz uvedené podmínky muselo by býti v souzeném případě osvědčeno skutkovými zjištěními, že služba pro potřebu obce byla žádána za předpokladů v zákoně předepsaných, kteréž zjištění soudy nižších stolic opominuly učiniti.

Nejvyšší soud neshledává však nutným naříditi doplnění skutkových zjištění v naznačeném směru, neboť považuje osvobozující rozsudek vrchního soudu za správný z druhého jím uvedeného důvodu, že totiž ve výrocích obžalovaného nelze spatřovati projev jeho úmyslu vybízeti k hromadnému neplnění zmíněné veřejnoprávní povinnosti. V prvním případě pronesl obžalovaný inkriminovaný výrok, když k němu přišel obecní starosta s radními vyzvat jej, aby vozil kámen na vicinální silnici. Řekl-li jen těmto 3 osobám, že je blázen, kdo vozí, není už pro tuto okolnost základ pro závěr, že vybízel k hromadnému neplnění povinnosti. Po druhé pronesl tento výrok sice v hostinci před větším počtem osob, to však až za několik dní po prvním případě; vrchní soud zjišťuje, že se tak stalo při nahodilém rozhovoru. Poněvadž ani forma jeho poznámky v tom prostředí, kde ji obžalovaný pronesl, není taková, že by z ní bylo nutno usuzovati, že obžalovaný — jen při nahodilém rozhovoru — hleděl u svých posluchačů přímo vzbuditi rozhodnutí, porušiti zákonnou povinnost k veřejné službě ve prospěch obce, dokonce pak hromadně, nepochybil vrchní soud, když obžalovaného na tomto subjektivním základě z obžaloby osvobodil. Z těchto důvodů bylo tudíž zmateční stížnost vrchního prokurátora podle § 36 I. odst. nov. k tr. ř. zamítnouti.

### Čís. 4663.

**Bytová lichva: I skutková podstata podle § 8 písm. a) až c) zákona o trestání válečné lichvy čis. 568/1919 (v doslovu zák. čis. 80/1924) předpokládá využití mimořádných válkou vyvolaných poměrů.**

(Rozh. ze dne 17. března 1933, Zm II 189/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 13. března 1931, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem předražování podle § 8, 1 c), 3 zákona ze dne 17. února 1919, čis. 568 Sb. z. a n. a zákona ze dne 25. dubna 1924, čis. 80 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný v celém rozsahu a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

### Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje zmatek podle § 281 čis. 5 a 9 a) tr. ř. výtkou, že napadený rozsudek vůbec nezjišťoval, zda obžalovaný využítkoval počínáním za vinu mu kladeným mimořádných poměrů vyvo-

laných válkou, jak přečin předražování předpokládá. V této námitce nelze zmateční stížnosti upříti oprávnění. Nálezací soud sdílel zřejmě názor, k němuž se přiklonil nejvyšší soud v rozhodnutích čís. 1917, 2615, 4204 a j. sb. n. s., kde vyslovil, že se při trestných činech v § 8 zákona o vál. lichvě uvedených vyžaduje ke skutkové podstatě náležitost využitkování poměrů válkou vyvolaných jen v prvním odstavci tohoto § při požadování zřejmě přemrštěného nájemného z nemovitostí, nikoli však při jednáních uvedených v § 8 odst. 2 a) až c). K tomuto názoru dospěl nejvyšší soud na základě dikce zákonodárcem volené v úvodu k těmto ustanovením »stejně se trestá«, pak z té okolnosti, že pod lit. a)—c) se vymezují jiné skutkové podstaty než v odstavci 1 uvedeného místa zákona, aniž by tam byl výslovně uveden rekvizit využívání mimořádných poměrů vyvolaných válkou, a v úvaze, že požadování majetkového prospěchu za postoupení bytu sotva bude myslitelné za poměrů, kdy již přestane bytová tíseň, přivoděná válečnými a poválečnými poměry. Než odstup doby a změny nastavší na bytovém trhu ukazují, že předpoklad posléz uvedené úvahy, že k požadování mimořádných odměn za postoupení nebo pronajímání bytu nebo za zprostředkování nájmu bytu vůbec nemůže dojít, přestane-li bytová tíseň, není bez výjimky správný; jsou možny případy, že se požaduje, poskytuje nebo slibuje majetkový prospěch za jiné výhody při postoupení nebo pronajímání bytu nebo při zprostředkování nájmu bytu z důvodů, které s poměry válkou přivoděnými nikterak nesouvisejí a pro které zákonodárce nemohl a neměl důvodů percipienta prospěchu trestně stíhati (výhodná poloha bytu pro podnikatele, konkurenční zájmy, účelné rozdělení bytu, moderní jeho vybavení a j.). Poskytnutí nebo slíbení majetkového prospěchu u příležitosti nájmu bytu nemusí býti a zpravidla není v takových případech vůbec na škodu ani zájmům obecným ani zájmům interesovaných osob, ba může býti po případě i hospodářsky účelné; při zmíněném výkladu zákona by však přece i takové případy podléhaly po čas platnosti zákona trestní sankci, ač nelze pro její potřebu a oprávnění shledati důvodu ani s hlediska trestní represe, tím méně ovšem trestní prevence. Již z toho je zřejmo, že zákonodárce nemohl zamýšleti postihnouti ustanovením § 8 a)—c) zákona o trestání válečné lichvy všechny případy, kde za účelem tam uvedeným dal si kdo poskytnouti nebo slíbiti majetkový prospěch. Nelze to dovésti ani z doslovu zákona, byť i úvodní slova k těmto ustanovením »stejně se trestá« sama o sobě zdála se poukazovati k tomu, že se toto ustanovení zákona dovolává předchozího prvního odstavce jen v otázce stanovení trestní sazby. I při slovném výkladu zákona nutno bráti zřetel na celkovou souvislost použitých slov, což tu platí tím více, když jde o výklad souvislosti dvou ustanovení zákona, pojících se k sobě shora citovanými slovy. Nad to však jest podle ustanovení § 6 obč. zák. slovní výklad pomůckou pro výklad smyslu zákona ve spojitosti s výkladem jasného úmyslu zákonodávce, který tím zákonem sledoval; proto nutno k oběma těmto způsobům výkladu přihlídati stejnou měrou. Smysl a účel celého zákona »o trestání válečné lichvy« je zřetelně a

bezpochybně vyjádřen již v tomto jeho nadpisu; z něho vysvítá zcela určitě, že jde o zákon, který má čeliti vykořisťování v různých hospodářských poměrech, které byly válečnými poměry vyšínuty z pravidelného svého vývoje a průběhu v neprospěch celých tříd obyvatelstva. Jestliže jest takto již v nadpise zákona zřetelně vyznačen účel celého zákona, směřující právě ke stíhání lichvy vyvolané válečnými poměry, jestliže jest dále v odstavci prvním § 8 tato náležitost zvlášť ještě výtčena slovy »využívaje mimořádných poměrů vyvolaných válkou« a konečně když v témže § je skutková podstata trestných činů, jež jsou svojí věcnou podstatou shodny s trestným činem v odstavci prvním normovaným, uvozena slovy »stejně se trestá«, nelze tato slova vykládati jinak, než že zákonodárce nemínil upustiti ani při těchto trestných činech od požadavku využití mimořádných válkou vyvolaných poměrů, ale že je chtěl stíhati zákonem o trestání válečné lichvy jen za tohoto předpokladu a že v jejich skutkové podstatě výslovně vyznačil jen to, v čem se odlišují od skutkové podstaty deliktu podle 1. odstavce, kdežto slovy »stejně se trestá« vyjádřil ostatní s ním shodné znaky, tudíž zejména též uvedený základní požadavek využití mimořádných, válkou vyvolaných poměrů.

Pro tento výklad svědčí i vznik znění tohoto zákona, jak bylo upraveno novelou ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 Sb. z. a n. V zákoně ze dne 17. října 1919, čís. 568 Sb. z. a n. o trestání válečné lichvy byl bytové lichvě vyhrazen § 8, podle něhož byl trestný, kdo využívaje mimořádných poměrů vyvolaných válkou žádá částky zřejmě přemrštěné nebo dává je sobě nebo jinému poskytovat nebo slibovati jako nájemné z nemovitosti. Z důvodové zprávy ústavněprávního výboru poslanecké sněmovny k nov. čís. 80 z roku 1924 Sb. z. a n., jak jest uvedena v tisku čís. 1863, plyne jasně a způsobem veškeru pochybnost vylučujícím, že zákonodárce přistoupil k rozšíření § 8 o ustanovení odstavců a)—c), — které ve vládním návrhu obsaženy nebyly —, z toho důvodu, že ustanovení § 8 v původním znění, jež se obmezovalo jen na nájemné, bylo obcházeno a že případy bytové lichvy, které podle názorů zákonodárce jako využívání válkou přivoděných poměrů tímto ustanovením měly býti učiněny trestnými, vymkly se z trestní zodpovědnosti předstíráním jiného označení úplaty než jako nájemné. Právěť zmíněná důvodová zpráva výslovně: »Vzhledem k tomu, že bytová lichva není dosti účinně stíhána pro nedostatečnost zákona o trestání válečné lichvy, podle něhož bylo trestné jen požadování přemrštěného nájemného z nemovitosti, nikoli však různé požadované výhody (odstupné a pod.) vedle nájemného, jež vlastně tvořily pak vyšší nájemné, usnesla se poslanecká sněmovna doplniti § 8 zákona o trestání válečné lichvy.« Uvádí-li tedy zákonodárce výslovně, že v novele — zařazené do starého zákona uvozovacími slovy »stejně se trestá« — chce stíhati ty případy požadování různých výhod, jež vlastně tvoří vyšší nájemné a jež tedy podle názoru zákonodárcova pod odstavec první vlastně již původně patřily a jen pro jich zastřenou formu nájemného zvláště v dodatku musily býti vytýčeny, nelze tvrditi, že pro tyto případy, jež uvedl

v doplňku zákona pod b), chtěl stanovit jinou, dokonce přísnější skutkovou podstatu, než v odstavci prvním. Vztahuje-li se tedy ve smyslu tohoto odůvodnění v motivech zákona dikce »stejně se trestá« na všechny náležitosti uvedené v odstavci prvním bezpochybně v doplňku skutkové podstaty trestného činu podle 1. odst., kterýž doplněk jest zařazen pod b), pak přirozeně nelze vyloučiti z téže dikce náležitost využívání mimořádných, válkou přivoděných poměrů ani pro případy pod a) a c), jež jsou za odst. 1 stejným způsobem zařazeny. Svědčí tomu ostatně velmi zřetelně srovnání prvního odst. cit. § s písm. a); nelze předpokládati, že by měl zákonodárce vůbec na mysli, by se u prvního pronajímatele podle prvního odstavce požadovalo k jeho trestnosti využívání válkou vyvolaných poměrů, ale u nájemníka, který za stejných poměrů byt dále postupuje (písm. a), již nikoliv.

Pokud se v rozhodnutí čís. 2615 sb. n. s. poukazovalo k tomu, že článkem III. zákona čís. 80 z roku 1924 byl výslovně zrušen § 20 odst. 2 zákona ze dne 26. dubna 1924, čís. 85 Sb. z. a n. o ochraně nájemníků, který tytéž skutkové podstaty činů, jež jsou uvedeny v čl. 1 čís. 1 písm. a)—c) zákona čís. 80 z roku 1924, prohlašoval za zapovězené a podle § 28 za administrativně trestné, takže zákonodárce, prohlásiv tytéž skutkové podstaty za činy soudně trestné, dal tím prý jasně najevo, že chce tak účinněji postihnouti právě tuto zakrytou formu bytové lichvy, než jako dosud pouhým administrativním potrestáním, jest k tomu podotknouti toto: Převzetím těchto ustanovení do zákona o trestání válečné lichvy byly trestné činy v nich normované zařazeny právě do skupiny těch trestných činů, které jsou stíhány tímto přísným zákonem právě z důvodů využívání mimořádných poměrů, válkou způsobených; odpadá proto při nich zřetel ke zvláštním zájmům zákonů o ochraně nájemníků a k důvodům, jež vedly k vydání těchto zákonů a jejich trestnost nutno posuzovati jen se zřetelem k intencím, které vedly k vydání zákona o trestání válečné lichvy. Lze konečně poukázati i k tomu, že ve sporných ustanoveních § 8 a)—c) cit. zákona prohlašuje se za trestné již to, že osoby tam uvedené dávají sobě nebo jinému poskytují nebo slibují majetkový prospěch (v případě c) nepřiměřený) za úkony v jednotlivých případech vyznačené. Stačí tudíž k trestnosti podle těchto ustanovení již to, že si kdo bez vlastní aktivní činnosti dal poskytnouti, ba dokonce i jen slíbiti majetkový prospěch; naproti tomu jest v prvním odst. § 8 uvedena na prvním místě trestnost toho, kdo žádal částky zřejmě přemrštěné, tudíž činnost značně intensivnější nežli ona, jež jest vyznačena pod a)—c). Jestliže činnost značně intensivnější jest trestna jen pod další podmínkou, že k ní došlo u využívání mimořádných poměrů vyvolaných válkou, je zřejmo, že zákonodárce nemohl chtíti pro činnost méně intensivní (dal si poskytnouti nebo slíbiti) při stejné věcné podstatě těchto skutků stanovit přísnější podmínky trestnosti nežli v odstavci prvním zákona, totiž s pominutím podmínky, že bylo využíváno mimořádných, válkou vyvolaných poměrů. Na základě těchto úvah dospěl nejvyšší soud k názoru, že i v případech § 8 odst. 2 písm. a)—c) zákona o trestání válečné lichvy je skutková podstata

těchto trestných činů jen tehdy dána, bylo-li při tom využíváno mimořádných, válkou přivoděných poměrů. V jednotlivém případě nutno tudíž zjistiti, zda se tak stalo. Poněvadž nalézací soud se touto otázkou nezabýval a neučinil v tomto směru potřebná zjištění, jsou výtky zmateční stížnosti pro to činěné odůvodněny. Ježto však nejvyšší soud bez těchto zjištění nemůže rozhodnouti ve věci, bylo zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek zrušiti a vrátiti věc soudu první stolice, by ji se zřetelem k tomuto právnímu názoru znova projednal a rozhodl. Při tom bude nalézacímu soudu po případě přihlédnouti i k jiné náležitosti trestného činu podle § 8 písm. c) zákona, při které stěžovatel napadenému rozsudku nevytkl nedostatky, kterými trpí. Z citovaného ustanovení plyne, že zprostředkovatel nájmu je oprávněn beztrestně dáti si poskytnouti nebo slíbiti za úkon tam uvedený prospěch přiměřený. Nalézací soud uznal za nepřiměřený prospěch vše, co obžalovaný přijal, odpočítav jen výlohy, které obžalovanému při tom vznikly; opomenul však odpočítati případnou přiměřenou odměnu za námahu, pro jejíž přijetí obžalovaného stíhati nelze. S tohoto hlediska třeba tudíž uvažovati o nepřiměřenosti prospěchu, který si dal obžalovaný poskytnouti a učiniti v tomto směru potřebná zjištění. Od nich záleží i posouzení kvalifikace trestného činu za přečin podle § 8 odst. 3 zákona se zřetelem na případný vyšší zisk 2.000 Kč.

#### Čís. 4664.

**Obecní zřízenec (sluha), provázející berního vykonavatele na jeho požádání, nepožívá při exekučním úkonu ochrany §§ 68, 81 tr. zák., nebyl-li k tomu určen zvláštním příkazem vrchnostenským pro něho závazným (příkazem obecního úřadu, starosty obce).**

**Skutková podstata zločinu veřejného násilí podle § 81 tr. zák. předpokládá vždy totožnost osoby, v § 68 tr. zák. jmenované, proti níž skutečně násilné vztažení ruky (nebezpečná pohružka) směřuje, s onou, jejíž výkon vrchnostenského rozkazu, úřadu nebo služby má býti tímto způsobem zmařen.**

**Nepoužil-li výkoný orgán práv daných mu předpisem § 350 zák. čís. 76/1927 Sb. z. a n. (kapesní zájem, přibrání bezpečnostních orgánů za účelem zmaření odporu dlužníka), nemůže pouhé zdráhání se pachatelovo vrátiti zabavený předmět činiti ho zodpovědným ve smyslu § 1 zák. o mař. ex.**

(Rozh. ze dne 18. března 1933, Zm I 524/31.)

**Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 11. února 1931, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák. a přestupkem maření exekuce podle § 1 zák. čís. 78/1883 ř. zák., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu,**